

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 146/2025 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- sivistysvaliokunta SiVL 13/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Anna Kettunen, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Nea Brandt, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Anu Polojärvi, oikeusministeriö
- kouluneuvos Petri Heikkilä, Opetushallitus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- KEHA-keskus
- Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- Suomen Kuntaliitto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia. Lakiin on tarpeen tehdä eräitä korjauksia, jotka liittyvät vanhentuneisiin lakiviittauksiin ja jotka selkeyttäisivät viranomaisten toimintaa.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädetään kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksesta. Opetushallituksen roolista ja henkilötietojen käsittelystä päättötestauksessa säädetäisiin nykyistä tarkemmin. Erityisesti kotoutumisen edistämisen seurantaan ja tiedolla johtamiseen sekä kuntaan ohjaamiseen liittyviä tiedonsaantioikeuksia esitetään lisättäväksi.

Yksi teknisluontoinen muutos liittyy 1.8.2025 voimaan tulleeseen perusopetuslain muutokseen, joka koskee perusopetuksen tukitoimia. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan kunnille maksetaan korvauksia esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaville lapsille perusopetuksessa tarjottavien erityisen tuen kustannuksista. Lakiviittaus muutettaisiin vastaamaan muuttunutta perusopetuslakia nykytilan säilyttämiseksi. Lisäksi erästä korvausten maksamisen edellytyksiä koskevasta säännöksestä puuttuu tarpeellisia viittauksia Ahvenanmaan maakunnan terveyden- ja sairaanhoitoviranomaiseen. Muutokset olisivat luonteeltaan pääosin teknisluontoisia ja säädöshuollollisia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki). Ehdotuksen mukaan Opetushallituksen roolia ja henkilötietojen käsittelyä kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksessa täsmennetään. Samalla ehdotetaan lisättäväksi säännöksiä, jotka koskevat kotoutumisen seurantaan, tiedolla johtamista ja kuntaan ohjaamiseen liittyviä tiedonsaantioikeuksia. Lisäksi ehdotetaan teknisiä muutoksia, joilla päivitetään viittaukset perusopetuslain muutoksiin ja täydennetään eräitä korvausten maksamista koskevia säännöksiä.

Esityksen 92 §:n 2 momentissa ja 92 a §:ssä ehdotetaan elinvoimakeskukselle ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle tehtäviensä hoitamiseksi tiedonsaantioikeuksia. Hallintovaliokunta toteaa, että esityksessä ehdotetut tiedonsaantioikeudet perustuvat kotoutumislain 55 ja 56 §:ssä näille toimijoille erikseen säädettyihin tehtäviin. Valiokunta pitää tärkeänä, että tiedonsaantioikeudet koskevat vain niitä tehtäviä, joista edellä todetut toimijat ovat laissa velvoitettuja huolehtimaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan säädetyt tehtävät muodostavat selvän laillisen velvoitteen 92 §:n 2 momentissa ja 92 a §:ssä säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja henkilötietojen käsittelyn suhteen.

Valiokunnan kuulemisessa on esitetty, että ehdotettua 80 §:n 1 momenttia tulee täsmentää rajamalla tehtäviä, joiden hoitamista varten kunta voi myöntää valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetussa säännöksessä hyvinvointialueen on mahdollista saada käyttöoikeus asiakastietojärjestelmään vain sellaisten hyvinvointialueen tehtävien osalta, joista säädetään kotoutumislaisissa. Valiokunta pitää sääntelyä perusteltuna. Valiokunta haluaa tässä yhteydessä myös kiinnittää huomiota siihen, että voimassa olevan kotoutumislain 79 §:ssä on säädetty asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien väärinkäytöstilanteista sekä käyttöoikeuksien muuttamisesta ja poistamisesta muun muassa väärinkäytösten vuoksi. Valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

käyttöoikeutta. Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä. Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia 73 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

Hallintovaliokunta katsoo, että esityksen tiedonsaantioikeuksiin ehdotetut muutokset sujuvoittavat ja tehostavat viranomaisten toimintaa sekä viranomaisten välistä yhteistyötä. Muutoksilla voidaan välttää viranomaisten päällekkäistä työtä sekä vähentää viranomaisten hallinnollista taakkaa. Lisäksi tiedonvaihdon kehittäminen tukee myös asiakkaiden kotoutumista. Valiokunta pitää tiedonsaantioikeuksiin ehdotettuja muutoksia kannatettavina.

Hallintovaliokunta pitää myös Opetushallituksen kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen roolin selkeyttämistä ja sen tuomista lain tasolle tarkoituksenmukaisena, perusteltuna ja tarpeellisenä.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin vähäisin muutosehdotuksin.

VALIOKUNNAN YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

92 §. Elinvoimakeskuksen muu tiedonsaantioikeus. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 92 §:ään uusi 2 momentti, jossa säädetään elinvoimakeskukselle oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 55 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot toiselta elinvoimakeskukselta sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta. Tiedonsaantioikeuden tarve on seurausta valtion aluehallintouudistuksesta (HE 13/2025 vp), jonka myötä kotoutumislain mukaisia elinvoimakeskusten tehtäviä keskitetään osittain elinvoimakeskuksiin. Hallintovaliokunta toteaa, että ehdotettava säännös vaikuttaa osin päällekkäiseltä ehdotettavan 83 §:n 2 momentin tiedonsaantioikeuden kanssa, jossa ehdotetaan elinvoimakeskukselle tiedonsaantioikeutta lain 42–44 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Hallintovaliokunta ehdottaa 92 §:n 2 momenttiin täsmennystä siten, että on selvää, kumpaa säännöstä sovelletaan eri tiedonsaantioikeuksien toteutumiseksi. Samalla valiokunta toteaa, että elinvoimakeskukselle ehdotetun tiedonsaantioikeuden käsittelyn oikeusperuste on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisten rekisterinpitäjän lakisäateisten tehtävien lisäksi 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiset yleisen edun mukaiset tehtävät tai julkisen vallan käyttäminen.

92 a §. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen muu tiedonsaantioikeus. Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että säätämisyjärjestysperusteluissa (s. 25) esitetty rajaustoimeentulotukea tai kotihoidon tukea koskeviin tietoihin ei käy ilmi ehdotetun 92 a §:n sanamuodosta. Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään ja sääntelyn on oltava tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa (PeVL 65/2018 vp, s. 45, PeVL 15/2018 vp, s. 40 ja PeVL 4/2021 vp, kappale 9). Hallintovaliokunta katsoo, että säätämisyjärjestysperusteluissa esitetty rajaustoimeentulotukea tai kotihoidon tukea koskeviin tietoihin ei käy ilmi ehdotetun 92 a §:n sanamuodosta.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

jata näkyviin myös ehdotetun säännöksen sanamuotoon. Hallintovaliokunta ehdottaa 92 a §:ään uutta 2 momenttia, jossa täsmennetään Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen oikeutta saada välttämättömiä tietoja Kansaneläkelaitokselta säätämisyjärjestysperusteluissa kuvatulla tavalla. Samalla valiokunta toteaa, että Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle 92 a §:ssä ehdotetun tiedonsaantioikeuden käsittelyn oikeusperuste on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisten rekisterinpitäjän lakisääteisten tehtävien lisäksi 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiset yleisen edun mukaiset tehtävät tai julkisen vallan käyttäminen.

94 §. Palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus. Hallintovaliokunta toteaa, että esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 20) ja säätämisyjärjestysperusteluissa (s. 22 ja 26) on käsitelty kielitaidon päättötestauksen tulosten tiedonsaantioikeutta, mutta ehdotetussa 94 §:ssä ei ole listattu kyseessä olevaa tietoa, vaikka kielitaidon lähtötason testauksen tulos ehdotetussa säännöksessä on. Hallintovaliokunta ehdottaa kielitason päättötestauksen tulosta koskevien tietojen lisäämistä pykälän nimenomaiseen luetteloon.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 146/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 3, 26 ja 59 §, 65 §:n 2 momentti, 72 §, 73 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti, 83 §:n 2 momentti, 86 §, 90 §:n 3 momentti ja 94 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n suomenkielinen sanamuoto osaksi laissa 322/2024 ja ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laeissa 322/2024 ja 1100/2024, 26 §:n, 65 §:n 2 momentin ja 72 §:n ruotsinkielinen sanamuoto sekä 73 §:n 1 momentti laissa 1100/2024, 59 § laeissa 1100/2024 ja 721/2025, 80 §:n 1 momentti, 83 §:n 2 momentti ja 90 §:n 3 momentti laissa 721/2025, 86 § laeissa 322/2024, 1100/2024 ja 721/2025 sekä 94 § laissa 322/2024, sekä

lisätään 83 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 721/2025, uusi 3 momentti, 92 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 721/2025, uusi 2 momentti ja lakiin uusi 92 a ja 92 b § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

3 §

Lain soveltaminen työnhakijaan

Sovellettaessa 12–14, 16, 18–20, 22–32 ja 32 a §:ää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työnhakijaan vastaa tässä laissa kunnan tehtäviksi säädettyjen toimenpiteiden ja palvelujen toteuttamisesta mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettu työvoimaviranomainen, ellei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Työnhakijaksi rekisteröityneen 5 §:n 5 kohdassa tarkoitetun kotoutuja-asiakkaan 14, 16, 18–20 ja 22–24 §:ssä tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan lisäksi, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

26 §

Kotoutumiskoulutuksen sisältö

Kotoutumiskoulutuksena kotoutuja-asiakkaalle, joka ei ole oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettu oppivelvollinen, järjestetään hänen kotoutumisen tavoitteisiinsa, osaamiseensa ja kotoutumisen palvelutarpeeseensa perustuen:

- 1) suomen tai ruotsin kielen opetusta;
- 2) ammatillisten tai muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, uraohjausta tai ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille;
- 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä valmiuksia.

Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä myös työssäoppimisjakso taikka työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa. Lisäksi sen on sisällettävä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on oltava, että kotoutuja-asiakas saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Kotoutumiskoulutuksen osana on järjestettävä suomen tai ruotsin kielitaidon päättöttestaus.

Opetushallitus vastaa kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen kehittämisestä ja ylläpidosta huomioiden kotoutumiskoulutuksen tavoitteet ja sisällöt. Opetushallitus määrää aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä suomen ja ruotsin kielitaidon päättötestauksen toteuttamisesta. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja todistukseen merkittävistä tiedoista. Koulutuspalvelun tuottajan on laadittava perusteiden pohjalta suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. Koulutuspalvelun tuottaja voi poiketa opetussuunnitelman perusteista perustellusta syystä.

Edellä 1–4 momentissa säädetystä poiketen kotoutumiskoulutuksena voidaan toteuttaa asiakkaan tarpeen mukaisesti:

- 1) luku- ja kirjoitustaitokoulutusta, jota annetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön luku- ja kirjoitustaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen mukaisesti; tai
- 2) aikuisten perusopetusta, jota annetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

59 §

Valtion korvaus kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus korvaa kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Kustannusten korvaamisesta säädetään tässä luvussa. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämiseksi annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt tämän lain 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinvoimakeskuksen kanssa.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen taikka hyvinvointialueelta tai Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikuntalain mukainen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen taikka hyvinvointialueelta tai Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän oleskeluluvan saatuaan täytä kotikuntalain 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa. Henkilön, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 110 §:n nojalla, osalta korvausta maksetaan kuitenkin vasta kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohtaa ei sovelleta 60, 63, 64 eikä 67 §:ssä säädettyyn. Kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitetun auttamisjärjestelmän piirissä.

65 §

Valtion korvaus erityiskustannuksista

Valtion varoista korvataan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetun henkilön osalta varhaiskasvatuslain (540/2018) 15 a §:n 3 momentissa tarkoitetun erityisen tuen tai perusopetuslain 20 c §:ssä tarkoitettujen oppilaskohtaisten tukitoimien kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla. Valtion varoista ei kuitenkaan tämän pykälän nojalla korvata oppilaskohtaisesta erityisopettajan opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä aiheutuvia kustannuksia. Valtion varoista korvataan Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetun henkilön osalta lastenhoidosta ja peruskoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2020:32) II

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

osan 41 §:ssä tai III osan 19 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla.

— — — — —

72 §

Asiakastietojen käsittelytarkoitukset

Maahanmuuttajien, kotoutuja-asiakkaiden sekä ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaisiintiössä Suomeen otettavien henkilöiden tietoja saadaan käsitellä:

- 1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;
 - 2) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, ennakointiin ja ohjaukseen; ja
 - 3) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaa tilastointia ja tiedolla johtamista varten.
- Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asiakastietojen käyttötarkoituksista ja käsiteltävistä tiedoista säädetään mainitun lain 13 luvussa.

73 §

Käsiteltävät tiedot

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

- 1) henkilötunnus;
 - 2) nimi ja yhteystiedot;
 - 3) oleskelulupahakemusta ja -pääöstä koskevat tiedot;
 - 4) asiointikieli, tulkin järjestämistarve ja muut asioinnin järjestämistä koskevat tiedot;
 - 5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;
 - 6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
 - 7) tiedot kotoutumista edistävästä palveluista ja kielitaidon päättötestauksesta sekä jatko-ohjauksesta muihin palveluihin;
 - 8) sellaiset terveydentilaa sekä työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
 - 9) 43 ja 44 §:ssä tarkoitettua kuntaan ohjaamista ja kuntaan ohjattavan vastaanottoa koskevat tiedot; ja
 - 10) 8 luvussa tarkoitettuja korvauksia koskevat tiedot.
- — — — —

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

80 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakas-tietojärjestelmään

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kunta myöntää käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen, 3 luvussa tarkoitettuun alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevan palvelun tarjoamiseen, 4 luvussa tarkoitettuun kuntaan ohjaamiseen taikka muihin tässä laissa erikseen säädettyihin tehtäviin. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinvoimakeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

— — — — —

83 §

Kuntaan ohjaamisen alueellinen tiedonsaanti

Muulla kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla, hyvinvointialueella ja elinvoimakeskuksella on oikeus saada toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta ja vastaanotto- ja järjestelykeskukselta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 42–44 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja elinvoimakeskukselta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 42 ja 43 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

86 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kunnalla ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittava 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, mikäli hyvinvointialue osallistuu 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, maahanmuuttajan edelliseltä kotikunnalta, elinvoimakeskukselta, tässä laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta ja 35 §:ssä tarkoitetulta alaikäisen edustajalta 20 ja 22 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä varten välttämättömät tiedot 2 §:n 6 momentissa tarkoitetuista lapsista tai nuorista.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, Opetushallitukselta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta sekä tässä laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa säädetyn edellytyksen.

90 §

Muiden korvausten hakemiseen ja käsittelyyn liittyvä tiedonsaantioikeus

Hyvinvointialueella on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta ja Digi- ja väestötietovirastolta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 63 ja 65 §:ssä tarkoitettujen korvausten ja 65 §:ssä tarkoitetun päätöksen hakemiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Hyvinvointialueella ja kunnalla on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta ja Digi- ja väestötietovirastolta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 68 §:ssä tarkoitettujen korvausten hakemiseksi välttämättömät tiedot ihmiskaupan uhreista. Hyvinvointialueella on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta ja Digi- ja väestötietovirastolta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 69 §:ssä tarkoitettujen korvausten ja siinä tarkoitetun päätöksen hakemiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 6 momentissa tarkoitetuista lapsista ja nuorista. Hyvinvointialueella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 65, 68 ja 69 §:ssä tarkoitettujen korvausten hakemiseksi siltä hyvinvointialueelta, jonka alueella maahanmuuttaja on viimeksi asunut, 65, 68 tai 69 §:ssä tarkoitettu elinvoimakeskuksen päätös ja muut välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä, ihmiskaupan uhreista ja mainitun pykälän 6 momentissa tarkoitetuista lapsista tai nuorista.

92 §

Elinvoimakeskuksen muu tiedonsaantioikeus

Elinvoimakeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 55 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta tai ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettavasta henkilöstä toiselta elinvoima-

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

keskukselta sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta, pois lukien kuitenkin 42–44 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot, joiden osalta elinvoimakeskusten tiedonsaantioikeudesta säädetään 83 §:n 2 momentissa.

92 a §

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen muu tiedonsaantioikeus

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 56 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta tai ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettavasta henkilöstä kunnalta, työvoimaviranomaiselta, hyvinvointialueelta, Digi- ja väestötietovirastolta, elinvoimakeskuselta, ~~Kansaneläkelaitokselta~~, Opetushallitukselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanottokeskukselta, 35 §:ssä tarkoitettua edustajalta sekä tässä laissa tarkoitettua palveluntuottajalta.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada Kansaneläkelaitokselta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 56 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, joka saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua lapsen kotihoidon tukea tai muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea.

92 b §

Opetushallituksen tiedonsaantioikeus

Opetushallituksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta kunnalta, työvoimaviranomaiselta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta sekä tässä laissa tarkoitettua palveluntuottajalta.

94 §

Palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Edellä 2 luvussa tarkoitettuja palveluita tuottavalla julkisella tai yksityisellä oppilaitoksella tai muulla palveluntuottajalla, jonka asiakkaaksi maahanmuuttaja tai kotoutuja-asiakas ohjataan, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kunnalta, työvoimaviranomaiselta, Opetushallitukselta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta ja edeltäviltä palveluntuottajilta 2 luvussa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi seuraavat maahanmuuttajaa tai kotoutuja-asiakasta, hänen kotoutumissuunnitelmaansa ja palvelutarvettaan koskevat tiedot:

- 1) nimet;
- 2) syntymäaika ja -paikka;
- 3) henkilötunnus;
- 4) äidinkieli;
- 5) asiointikieli;
- 6) kansalaisuus tai kansalaisuudettomuus ja kansallisuus;

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

- 7) koti- ja asuinpaikka;
- 8) yhteystiedot;
- 9) virkailijan nimi;
- 10) kotoutumissuunnitelman laatimispäivä ja voimassaolo;
- 11) merkitty koulutussuositus ja muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa esiin tulleet koulutukseen liittyvät kartoitukset;
- 12) kielitaidon lähtötason testauksen tulos;
- 12 a) kielitaidon päättötestauksen tulosta koskevat tiedot;
- 13) aiemmin suoritettu koulutus tai tutkinto;
- 14) aiempi ammatti tai työkokemus;
- 15) asiakkaan tavoiteammatti;
- 16) mahdollisen aiemman kotoutumista edistävän koulutuksen tai opintojen opintosuunnitelma ja arvio sen toteutumisesta;
- 17) mahdollisessa aiemmassa kotoutumista edistävässä koulutuksessa tai opinnoissa sovitut toimenpiteet ja tavoitteet jatkosta; ja
- 18) muut kuin 1–17 kohdassa tarkoitetut opetukseen tai palveluun osallistumisen kannalta välttämättömät tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 65 §:n 2 momentin nojalla maksetaan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvauksia 1 päivästä elokuuta 2025 alkaen aiheutuneista perusopetuslain 20 c §:ssä tarkoitettujen tukitoimien kustannuksista.

Muulla kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla on oikeus hakea korvausta perusopetuslain kumotussa 17 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen päätökseen perustuvista kustannuksista tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 65 §:n 2 momentin nojalla siltä ajalta, jona perusopetuslain kumotussa 17 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen päätös on voimassa.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

Helsingissä 21.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Martin Paasi kok
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd
jäsen Paula Werning sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro